VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za orchidejovými loukami a krásnými rozhledy do Valašských Klobouk

GPS souřadnice: 49.1321403, 18.0422772

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Velmi lehká trasa s malým převýšením, schůdná pro děti od pěti let. Na horském kole jet můžete – projedete. Kočárky tentokrát nechte doma. Pejskům se výlet bude líbit.

Vzdálenost od Prahy: 340 km, asi čtyři a půl hodiny autem.

Jak dojedete autem: Z Prahy po dálnici D1 do Brna, odtud do Zlína a pak přes Vizovice do Valašských Klobouk.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Zastavte na parkovišti u rekreačního střediska Královec.

Možnost občerstvení a WC: rekreační středisko Královec, Valašské Klobouky www.kralovec.cz

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Zlín, Chropyně, Holešov, Luhačovice, Pustevny.

Trasu pro vás prošla: Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali: sourozenci František (14 let) a Alžběta (12 let).
Fanda: „Na tomto výletu se mi nejvíce líbilo, že nebyl skoro vůbec do kopce, a stejně jsme viděli krásně do kraje. Mamka říkala, že uvidíme orchidejové louky. Já myslel, že to budou ty kytky, co máme doma za oknem. Tyhle byly mnohem menší, ale také hezké.“
Bety: „Celou cestu kolem mě skákaly kobylky, tak jsem se je snažila chytit do dlaně. Také všude rostly lískové oříšky.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

pokud máte rádi pohoří Bílé Karpaty, tak vězte, že jejich největší poklady máte na dosah ruky, když na ně vyrazíte právě z města Valašské Klobouky. V místech, kam vás dnes zveme na výlet, na vás čekají rozhledna, horské louky, krásné lesy, léčivá studánka a o kousek dál poutní místo. Všechno na jednom hřebeni. Povíme si pověst o čertech, postrašíme vás vraním okem a posilníme se lískovými oříšky, které lemují celou cestu. Výlet jistě pobaví všechny děti. Otázky jsou určeny předškolákům a školákům, doplňkové úkoly mrňouskům. Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí Turistického informačního centra Valašské Klobouky, a proto je zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, víte, proč se Bílé Karpaty jmenují bílé? Jak přišlo město Valašské Klobouky ke jménu? Nevíte? Tak s námi vyrazte na krátký zábavný výlet, kde vám vše povíme. Budete hledat orchideje, vylezete na rozhlednu a možná najdete džbán plný dukátů. :)

Stejně jako u našich ostatních výletů jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Když ji po vyluštění přinesete do valašskoklobouckého infocentra, dostanete za ni drobný dáreček. V letní sezoně od 7.00 do 16.00 ve všední dny, v sobotu a neděli od 9.00 do 16.00 (obědová přestávka od 11.30 do 12.00). Mimo sezonu pak od pondělí do pátku od 7.00 do 16.00.

Mapa výletu

START
1
CÍL
KRÁLOVEC
2
3
ROZHLEDNA KRÁLOVEC
4
DOBŠENÁ
5
Za orchidejovými loukami a krásnými rozhledy do Valašských Klobouk
NÁVOJSKÉ LOUKY
6
7
8

Doplňovačka

Jdeme na to:

Naše putování začíná u rekreačního střediska Královec. Je zde parkoviště, tak zaparkujte. Utáhněte tkaničky a můžete vyrazit. Pokud stojíte ve směru, ze kterého jste přijeli, vydejte se doleva k lesu. Tam na vás čekají červená turistická značka a také naučná tabule s první dnešní otázkou.

Prohlédněte si fotky na tabuli a zjistěte…

1. Jak se jmenuje místní prales?

Narazili byste na něj, pokud byste se po hřebeni vydali na druhou stranu. My však kráčíme k orchidejovým loukám a za výhledy. Vyhledejte tedy červenou turistickou značku a vydejte se směrem na rozhlednu. Je to jen kousek.

Věděli byste, proč se rozhledna jmenuje Královec? Zkuste popřemýšlet, které slovo vám připomíná… Trošku krále, že?

Znáte nějakého českého krále? Víte, který byl první? Byl to Vratislav II. a korunovali ho v roce 1085. Kdo už byl na světě? Nikdo? Že by maminka? Kdepak, ta se vykulila asi tak o 900 let později.

Věděli by maminka nebo tatínek či starší školáci, z kterého slavného českého rodu byl Vratislav II.? Prozradíme, že začínal na P a první nositel onoho jména byl oráč.

2. Jak se jmenoval první český královský rod?

Ale zpátky ke Královci.

Pověst říká, že prý byl kdysi ve zdejším kraji na lovu jelenů kralevic se svou milou. (Kralevic je princ, který by se jednou měl stát králem.) Při jedné z vyjížděk dívka spadla z koně, těžce se zranila a vzápětí zemřela. Když kralevic uslyšel její poslední zoufalý výkřik, zkameněl hrůzou a úzkostí. Milá jakbysmet. Blízcí tedy jejich lidská těla nikdy nenašli. Nad zkamenělými milenci se časem navršily mohutné mohyly. Lidé jim později začali říkat Královec a Jeleňovská. Mezi prsty umírajících, které se v poslední chvíli marně snažily spojit, protékaly slzy. Časem z nich vznikl potůček, který mezi zkamenělými těly milenců protéká…

Náramně smutný příběh, že?

Na řeku Klobučku sice nenarazíme, zato na několik studánek. A to brzy. Budete je ale muset trošku hledat. Jestli jsou vám ovšem studánky fuk, protože jste vybaveni sycenými nápoji, nemusíte.:)

Jak sami vidíte, cesta k rozhledně je velmi příjemná. Vede lesním stínem a prochází kolem ní naučná stezka. Právě v blízkosti poslední informační tabule za rozhlednou se ukrývá malá studánka. Hledá se obtížně, téměř detektivně. Pokud ji chcete spatřit, musíte se od informační tabule vydat vysokým porostem doprava dolů směrem k osadní chatě jménem Shangri-La. Tato chata byla vystavěna v době trampské horečky v této oblasti a je součástí osady Mladá Shangri-La, která zde vznikla již v roce 1979.

Zvláštní název, že? Víte, co znamená? I my se museli podívat do moudrých knih…:)

Šangri-La, jak se česky název píše, je smyšleným místem. V knize *Lost Horizon* (v češtině *Ztracený obzor*) si ho vymyslel britský autor James Hilton. Šangri-La je v této knize popsáno jako tajemné údolí nacházející se na západním konci pohoří Kchun-lun-šan, v němž se nachází klášter lámů. Šangri-La se stalo synonymem pro ráj na zemi, území žijící v neustálém míru a štěstí, izolované od okolního světa.

Ale teď se z Himálají zase hezky pěkně vrátíme o pár kilometrů níže do Bílých Karpat.

Kdo první uvidí dřevěnou stavbu?

Rozhledna Cyrila Bureše na Královci u Valašských Klobouk byla postavena roku 2006. Slavnostní otevření a posvěcení zdejším farářem Karlem Janíčkem – se konalo v sobotu 7. října 2006. Je to celodřevěná sedmipodlažní stavba vysoká 22 metrů, která má 85 schodů (počítáno i s plošinami). Poskytuje rozhled z šesti vyhlídkových plošin. Najdete ji u vrcholu

Královce (655 m n. m.) na místě, kde před 2. světovou válkou stávala turistická chata s původní rozhlednou v podobě triangulační věže. Chata však prý vyhořela a původní rozhledna vzala časem za své. A tak až nyní nová rozhledna návštěvníkům znovu poskytuje nádherný rozhled do okolí. Za pěkného počasí je odtud vidět jak na hřebeny Bílých Karpat, tak na blízké panorama Vizovické vrchoviny, Javorníků a vzdálenější slovenská Vršatská bradla. Blízké Valašské Klobouky a další obce a vesnice Valašska máte jako na dlani. Rozhledna je otevřena po celý rok. Tak pojďme vylézt nahoru!

Podívejte se do kraje a také na tabule, které popisují místa. Na té, kde je jako první bod uveden *Horní výmoly*, najděte skály.

3. Jak se jmenují skály?

Jsou to 150 m dlouhá a až 25 m vysoká pískovcová skaliska u obce Lidečko, nejpopulárnější a nejnavštěvovanější skalní útvar na Valašsku. Kromě toho, že jsou skály vzdáleny od Valašských Klobouk jen pár minut jízdy a jejich návštěvu doporučujeme, vztahuje se k nim i jedna moc hezká pověst.:)
Jeden mlynář měl pěknou dceru. Čertovi se zalíbila natolik, že si ji chtěl vzít za ženu. Mlynář z nápadníka radost neměl, a proto mu dal podmínku: jeho dcerku si může vzít, jen pokud do prvního ranního kohoutího zakokrhání obrátí tok říčky Senice. Pekelník nejdříve pozabíjel všechny kohouty ve vsi a pak začal stavět hráz. Chytrý mlynář si však jednoho kohouta schoval. Než se rozednilo, zakokrhal. Čert, který zrovna nesl kameny na hráz, je v tu chvíli naštvaně upustil. Tak vznikly tyto skály.

Z rozhledny slezeme…

Představte si, že má jmen jako naseto. Je to nejen rozhledna Cyrila Bureše, ale i rozhledna Na Královci či Na Finiši. Jestli slyší na všechna, se nesvěřila, i když jsme se ptali. Tak se zeptáme vás. Máte jich také někdo tolik? Nebo jen křestní jméno a příjmení?

A kdo byl Cyril Bureš?

Cyril Bureš byl místní učitel hudby, varhaník a skladatel. Ve třicátých letech 20. století založil při tělovýchovné jednotě Orel dechovou hudbu. Její začátky byly více než skromné. Čtyřiadvacet hudebníků z Valašských Klobouk a okolních obcí se pravidelně scházelo ke zkouškám, které se konaly až po dvaadvacáté hodině a často trvaly přes půlnoc. Jiný čas byl pro členy – většinou tvrdě pracující zemědělce – nepřijatelný. Nástroje si hudebníci pořídili za své peníze, za vystoupení nedostávali žádné honoráře. Hráli jen z nadšení a lásky k hudbě. Za potlesk.

To je krásné! Kdo z vás hraje na nějaký hudební nástroj?

Děti autorky tohoto textu hrají na elektrickou kytaru, trumpetu a klavír. Když během online výuky za koronaviru hrály všechny najednou, jejich matka se dobrovolně zavírala s notebookem ve sklepě! Ani pavouci jí nevadili!:)

Na hudební nástroje hrají také pohádkové bytosti. Vzpomenete si na nějaké? Co třeba cvrček a housličky? Nebo princ Miroslav s loutnou z Pyšné princezny?

Jak se podařilo babičce a dědečkovi dostat z liščí nory Budulínka? Vzpomínáte? Co zpívali?

„Máme doma housličky a pěkný bubínek, jsou tam tři ližičky a náš Budulínek.“

Vzpomenete si ještě na nějakou pohádku, ve které se hrálo na hudební nástroj? Potěší nás, když nám o ní napíšete.:)

Pokračujeme po červené turistické značce. Mírně klesáme lesíkem. Na každém kroku nás provázejí keře lískových ořechů. Sem tam prosvitne louka. Ale luk, těch si dnes užijeme!:)

Pohraniční pohoří Bílé Karpaty a jeho louky se mohou pochlubit unikátní přírodou. Je to krásné společenství orchidejových luk, bukových lesů a vápencových skal. Přestože oblast po staletí obdělávali lidé, dochovala se tu malebná krajina se spoustou vzácných druhů rostlin a živočichů. Bílé Karpaty vás nadchnou v kteroukoli roční dobu. Na jaře tu rozkvétají horské orchideje, v létě oceníte bohatství dozrávajících plodů a na podzim vás zase očarují zbarvené lesy i solitérní stromy uprostřed luk. Díky absenci lyžařských středisek si tak zdejší příroda může od návštěvníků odpočinout alespoň v zimě.

Přicházíme k další naučné tabuli. Vypráví o paní Boženě Sedláčkové. Život této dámy je spojen s ochranou přírody a krajiny Valašských Klobouk. V letech 2003 až 2005 paní Sedláčková každoročně přicházela na *Kosenku* (organizace

ochránců přírody) s drobnějším finančním darem na výkup bělokarpatského přírodě blízkého lesa Ščúrnica, aby pomohla obnově krajiny. Smrkové lesy zde napadají parazité. Po smrti paní Sedláčkové v roce 2006 se ukázalo, že lesům odkázala velkorysý finanční dar. Božence peníze pomohly propojit luční přírodní rezervaci *Javorůvky* s přírodní památkou *Dobšena* a vykoupit zmíněný smrkový les. Díky tomu už není jen smrkový, ale smíšený. Takové lesy jsou v místních podmínkách přirozenější, a proto odolnější. Čistě smrkové lesy se sázely především v časech, kdy rostly zejména pro dřevo, a ne pro krásu a čistý vzduch.

4. Jak se jmenuje brouk, který decimuje lesy?

Pokračujeme dál. Věděli byste, proč se Bílé Karpaty jmenují *bílé*? Zkuste si tipnout a zahledět se do krajiny. Někdy je odpověď tak snadná…

Masiv Bílých Karpat se táhne přibližně od severu k jihu a prochází jím hranice mezi Českou a Slovenskou republikou. Části ležící v jednotlivých republikách se ale výrazně liší. Severní část zasahuje víc do Slovenska. K nebi se tam vypínají strmá vápencová bradla (Vršatecké, Lednické, Červenokameňské). Nejspíš to byla ona, která název zdejších Karpat vybělila. Vápenec je totiž světlý a mezi loukami přímo září.

Přicházíme k rozcestníku *Na Stráži.* Tady pozor! Opusťte červenou turistickou značku a vydejte se doleva po pěšině. Stále z kopce. Značení zde není, tak ať se neztratíte!

Za chvilku napravo uvidíte chatku a konečně i fantastické orchidejové louky.

Představte si, že jsou Bílé Karpaty územím, kde je nejvíc druhů i exemplářů orchidejí ve střední Evropě. Mezinárodní kvality této lokality ocenilo také UNESCO. V roce 1996 ji zařadilo na seznam biosférických rezervací. Na jednu takovou louku se právě teď díváte. Vidíte velmi dobře zachovalou horskou květnatou louku typickou pro severní Bílé Karpaty. Kromě kruštíku zde roste dalších sedm druhů orchidejí a několik dalších vzácných rostlin.

Věděli byste, jak poznat orchidej?

V České republice je nyní známo – což znamená, že jde ověřit, že alespoň jednou za čas vykvetou – okolo 60 druhů orchidejí. Jde o rostliny výjimečné svými květy. V posledních desítkách let jsou některé jejich druhy nepopiratelnou vzácností spadající do čeledi vstavačovitých, které patří do řádu chřestotvarých. Jejich název *orchidej* pochází z řeckého slova *orchis*, které v překladu znamená varle. Podle tvaru podzemních hlíz…

Takže kdybyste si náhodou nebyli jisti, že vidíte orchidej, zkontrolujte její varle! :)

I když to raději ne, rostlinku byste poničili. A to se nesmí! Ale to vy víte, protože jste úžasné, hodné, slušně vychované a přírodu milující děti, že ano?

Jak jsme už naznačili, orchideje jsou ceněné zejména pro své krásné květy všech barev. Užitečná je snad jen tropická orchidej rostoucí na vanilovníku. Když se květ změní v plod, získává se z něj mlsalům známá vanilka.

Máte rádi vanilkovou zmrzlinku? Tipneme si, že nejraději určitě mlsáte čokoládovou, co se pak z triček vůbec nedá vyprat, takže na ni můžete dlouho vzpomínat. Je to tak?:)

Pěšinka nás dovede ke studánce Dobšeně. Mimo jiné slouží jako zdroj osvěžení majitelům blízké chaty a účastníkům každoročního kosení bělokarpatských luk, které pořádá ČSOP Kosenka.

Proč? Dříve se louky kosily, nebo je spásala stáda. Pak ale ruční kosení na horských svazích začalo lidem připadat namáhavé. Radši sekali v rovince stroji. Ovečky také vyšly z módy… Od konce 70. let 20. stol. tak začala lokalita zarůstat náletovými dřevinami, především smrkem. Od počátku 80. let bylo tedy Kosenkou, organizací Českého svazu ochránců přírody, obnoveno kosení nezarostlých ploch. Už koncem 80. let byl nálet razantně odstraněn. V současnosti je lokalita udržována pravidelným ručním kosením v rámci tradičních letních dobrovolnických táborů *Kosení bělokarpatských luk,* což vede k regeneraci území. Dokonce se vracejí některé rostlinné druhy, především z čeledi vstavačovitých. A my už dobře víme, o které jde, že? :)

Pozemky přírodní památky Dobšena se podařilo v roce 2013 vykoupit, a to díky sbírce *Místo pro přírodu*. Nyní jsou ve vlastnictví Pozemkového spolku Kosenka.

Pokud tedy půjdete na tento výlet v červenci, je možné, že potkáte mnoho obětavých dobrovolníků z celé republiky, kteří místní louky sečou. Hezky pěkně ručně – kosou.

Kdo stále chodí s kosou? Je to hrůzostrašná bytost a mimo jiné se vyskytuje v pohádce Jana Drdy *Dařbuján a Pandrhola*. Co znamená, když se postaví k zadním nohám postele, na které někdo leží? A co znamená, když k předním? Kdo si vzpomene?
Teď najděte tabuli s nápisem *Podhorské pasínky* a vyhledejte na ní fotku orchideje zvané kruštík.

5. Jak se jmenuje druhovým jménem?

Nyní zkuste objevit ceduli ukazující doleva s názvem *K borovici – chodník paní Sedláčkové*.

Kdo chce, jde se podívat, kdo nechce, jde dál…

U pěšiny zde rostou velmi zrádné rostlinky. Vypadají jako borůvky, jsou krásné, ale jíst se nesmí!

Vraní oko čtyřlisté patří do čeledi liliovitých a je vysoké 10 až 20 cm. Kvete od května do června. Jde o jedovatou rostlinu. Vypadá zvláštně a není divu, že bývalo v minulosti považováno za magickou bylinu, která mohla ochránit před nemocemi. Považovala se za lék proti dně a musela se trhat za svitu měsíce. Místní věřili, že její léčivá síla zapůsobí, jen když o to rostlinu poprosí. Ve středověku se lidé s pomocí vraního oka snažili zvítězit nad morem. Přitloukali jeho bobule na dveře nebo si je zašívali do oblečení. Šťávou potírali předměty, kterých se dotkli nemocní, a doufali, že je tím očistí.

Právě plody vraního oka jsou nejjedovatější částí rostliny. Někdy si je děti pletou s borůvkami. Naštěstí nejsou chutné, takže je rychle vyplivnou. Proto jsou otravy vzácné a k úmrtím prakticky nedochází. Pokud přesto dojde k přiotrávení, projevuje se nevolností, zvracením a průjmem, bolestmi hlavy a poruchami vidění. Rostlina se využívá homeopaticky při migréně, zánětech očí a onemocněních hrtanu.

Opouštíme Dobšenu a blížíme se k silnici, kde opět narazíme na červenou turistickou značku. Tato silnice vás asi za 15 minut dovede hezky zpátky na začátek cesty. Nyní si jí ovšem nevšímejte. Vydáme se po neznačené zpevněné cestě mírně vzhůru až k místnímu vrcholu nad Hlubokým údolím.

Mineme dopravní značku ZÁKAZ VJEZDU a dostaneme se k opuštěnému stavení. Je na něm nápis ZÁKAZ SKLÁDKY, SOUKROMÝ POZEMEK. A také telefonní čísla.

6. Opište pátou číslovku z posledního řádku.

Před námi se na obě strany rozprostírají překrásné karpatské louky.

Víte, odkud se vzalo slovo Karpaty?

Je úzce spjato se starými dáckými kmeny zvanými *Karpes* nebo *Karpové*, které žily na rozsáhlém území od východního a severovýchodního břehu Černého moře až po sedmihradské pláně v dnešním Rumunsku a Moldavsku.
Název Karpaty může pocházet z protoindoevropského kořene **sker-/* ker-*, který znamenal horu, skálu nebo drsný.

A drsné tyhle naše Bílé Karpaty umějí být. Hlavně v zimě!:)

Kdo první zahlédne posed? Vidíte všude kolem krásné lísky? Panečku, to je lískových oříšků! Tady se musí líbit veverkám.

7. Jak se jmenuje dívka ze známé pohádky o třech oříšcích?

Lískové oříšky mají oproti hořkým vlašským ořechům vynikající jemnou chuť. A díky obsahu vitaminů, minerálů a dalších prospěšných látek pomáhají nejen tělu, ale i duši. Říká se totiž, že posilují nervy.

Dosáhli jste vrcholu? To jsme rádi… Můžete ještě kousek popojít a pokochat se nádhernými výhledy. My sešli ještě asi 100 metrů na druhou stranu kopce a pak se začali vracet. Kolem nohou tu dětem skákaly tisíce kobylek. Zkuste nějakou opatrně chytit.

Nyní se zase hezky vrátíme na start výletu. Nejdřív zamíříme k lesní křižovatce a pak nás červená značka dovede až k rekreačnímu středisku. Aby se vám snáze šlapalo, převyprávíme vám k tomu jednu místní pověst. Nechováme ji v původním nářečí, tak jsme zvědaví, nakolik jí budete rozumět. My měli co dělat.:)

Žila jedna chudobná vdova s malú svú cérkú Králků. Za kmotra slúžil ím bohatý, ale skúpý mynář z téj dědiny. Vdově bylo všelijak, enem dobře ne. Dyž už velice na ňu dotláčalo, vzala si na zvěru od kmocháčka mynářoj měřicu zboží – bylo to, tuším, žito. Zboží sa brzo v žrnách zemlelo aj zedlo, ale chudoba sa držala vdovy daléj. Co z výdělku donésla, to s cérků projedly, a groša nemohla oplatit. Jednúc šla vdova do hory na drva. Nazbírala a navázala z nošu okolníků, podvihla ju, ale byla ešče lehká, ohlédňa sa po nejakém poleně, co vidí! Vidí vám před sebú ohnivý peň. Tom sa čuduje, lebo takového pňa, co je na světě, neviděla. Ide k něm a vyvalí ho. Ale div divúcí, pod pněm bylo vám hrnčisko a plné plňučké dukátů, jak by jich namalovál. Chyťa hrnec s dukáty, letí milá vdova dom, div si nohú nezláme, a na drva zapomněla, jak by do vody hodíl. Králka už pokludila a vyhlédala maměnku, lebo neměly doma, čím by psa vyhnál. Tu sa zjaví maměnka. Drév nenese, ale hrnec s dukáty. Vzala jeden, dala ho cérce, aby zaplatila kmocháčkovi zboží, a všecky pěkně krásně do truhly zamčela. Potom vyprávjala Králce, jaké sčestí ju v hoře potkalo. Cérka všecko počula a letěla k mynářom. Kmocháček, jak dukát zhlédl, ptá sa, kde sa dukát u nich vzál? Králka všecko, všecičko kmocháčkovi pověděla. Dyž už ludé spali, spravil sa milý kmocháček mynářoj za čerta a hybaj ke kmotřence pro dukáty. Pravil jí, že sú to dukáty jeho, aby mu jich dala po dobroti, lebo že na druhú noc přijde si pro ně zas. Ale vdova búchla dveřmi, zadělala na zátku a šla spat. Druhý deň, dyž už sa šeřilo, přišel k nim jakýsi pocestný a ptál noclehu. Vdova mu pravila, že by ho ráda pod střechu přijala, aj v jizbě na pohrádce ustlala, ale že by u nich neměl pokoja, že jakýsi nedobrý tejte noci jich pokúšal a pravil, že dnes zaséj přileze. Ale pocestný na to, že on sa čerta nebójí, nech ho enem nechá na lavě u kamén přenocovat. Povečeřaja, lehl si teda pocestný na lavu a vdova zadělala na zátku a přilehla si k cérce na pohrádku. Ledvá zdřímli, tu vám kdosi na dveři buch, buch, buch! Všeci sa hneďkaj obudili, pocestný híp do síně, oddělaja zátku ptá sa: „Kdo si a co chceš?“ Mynář, za čerta spravený, odpověděl: „Já su čert a idu si pro dukáty!“ „A já su druhý a idu si pro tebe, ty lakomče lakomý,“ zařvál pocestný a chmát mynáře pod krk a fuk s ním do povětří. A do dneška není ani teho, ani teho. A tak ten pravý čert, za pocestného spravený, oslobodil chudobnú vdovu od lakomého kmotra mynáře.

Kdo rozuměl? Důležité je vědět, že zlého kmotra mlynáře, který chtěl v přestrojení za čerta okrást vdovu s dcerkou o hrnec plný dukátů, nakonec odnesl skutečný čert. Zřejmě ho popudilo, že se někdo ze zištných důvodů vydává za příslušníka pekelné chásky.

Rozhlédněte se, zda nevidíte nějaký peň. Neohnivých je tu habaděj. Peň je totiž kmen, častěji ale spíš kmínek. Pod kterým je poklad? Kdoví… Koukejte se ale s námi podělit, až ho najdete!:)

Co byste si za dukáty pořídili? Sedmimílové boty? Ubrousek, co se sám prostře? Nebo kašičku?

8. Jak se jmenuje kuchyňská nádoba, které hrdinové ve známé pohádce přikazují: „……., vař!“?

U vyprávění pověsti jste jistě pochopili – nebo to víte –, že na Valašsku mluví lidé zvláštním jazykem. Říká se mu valašské nářečí. Tradiční mluva zdejších lidí je krásná, barvitá a melodická. Toto nářečí je plné přejatých slov a změkčenin. Patří do východomoravské nářeční skupiny.

Věděli byste, co znamenají tato slova? Ať je někdo čte a další zkusí nejprve hádat. Kdo bude nejblíž?

bŕáňať – rachotit,

cycek – bradavka prsu nebo vemene

drchlaňa – neučesaná žena

frflať – nadávat

gemba – ústa

gramlavý – neohrabaný

chlachúzňať sa – smát se

jak bachor – velmi mokrý

mluvit hensemtam – říkat nepodstatné věci

oščibrať – okousat, ohryzat

pyščisko – ret, ústa

ščéřit sa – usmívat se

šlajpčuchy – brusle

škrdloň – lakomec

trklý – opilý

dědina - vesnice

pokludit - nakrmit dobytek

hýpnúť - skočit

Pomaličku se blížíme k cíli. Z tajenky na nás kouká jedno zvláštní slovo. Také je převzato z místního nářečí. Víte, co znamená? Je to jiné pojmenování čerta. Žádnou jinou pohádkovou bytost jsme do tajenky dát nemohli, to je jasné!

Než se s vámi rozloučíme, ještě si povíme několik slov o městě Valašské Kloubouky, kde si budete vyzvedávat dáreček za vyluštěnou tajenku.

Poprvé jsou Klobouky (přívlastek *Valašské* nese město od osmdesátých let 19. století) v listinách zmíněny v roce 1341, kdy byla založena ves Klobúk. Záhy se ale z Klobúku stalo městečko, které sužovaly povodně. Z roku 1356, kdy byl na návrší nad Starým Klobúkem založen Nový Klobúk, pochází privilegium užívat práva města. Roku 1423 rozhodl král Zikmund o spojení Starého a Nového Klobúku a od té doby se užívá v názvu množného čísla. Za město v plném slova smyslu lze Klobouky považovat od poloviny 16. století. Byly hospodářským, soudním i kulturním střediskem oblasti. Již v 16. století lze hovořit o soukenickém charakteru města. Historický vývoj Klobouk byl výrazně narušen v 17. a na počátku 18. století: třicetiletá válka ublížila městu mnohem méně než škody způsobené vpády Bočkajovců, Turků, Tatarů či Rákócziho uherských povstalců. Naopak velké dodávky pro armádu na přelomu 18. a 19. století přinesly dobu největšího rozkvětu klobouckého soukenictví. Z doby rozkvětu se ovšem zachovalo pouze několik architektonických památek, neboť roku 1896 zničil větší polovinu Klobouk rozsáhlý požár. Soukenická tradice nepřežila druhou světovou válku, respektive rok 1948. Pilíři místního průmyslu se staly továrny Pal Magneton a Igla, dříve textilní továrny Šerý a Umtex, po válce v duchu doby převedené na strojírenskou výrobu.

Ale i když se zde už nesoukeničí, je zde krásně!

Víte, proč se Klobouky jmenují Klobouky?

Počátky Klobouk jsou ukryty v lesích brumovského panství plných zvěře. Tamní páni si prý oblíbili studánku, k níž schváceni štvanicemi usedali, či dokonce uléhali k odpočinku a jejíž vodou se občerstvovali a oplachovali. Aby studánku se znamenitou vodou snáze našli, označili si ji holí, na niž zavěsili klobouk. Osada, která v těch místech záhy vznikla, dostala od tohoto klobouku své jméno, říká pověst. Na místě studánky je dnes kašna.

Jiná varianta uvádí, že polohu studánky signalizoval klobouk pověšený na vysokém stromě. Někteří tvrdili, že to byl nejvyšší strom široko daleko. Kdo by také v hlubokých lesích zdálky a znavený viděl hůl? Také se vypráví, že všichni chlapi z nové obce pak podle toho klobouku nosili klobouky, což v sousedních obcích nebylo zvykem. Když se pak zdejší ubírali na brumovský hrad k jednání, úředníci už je vyhlíželi. Jakmile se ve svahu objevily klobouky, volali radostně: „Klobúky už sú tu!“

Tip na krátkou procházku městem

Okruh můžeme začít v **horní části náměstí** v **blízkosti městského infocentra**. V horní řadě budov najdete dům Štěpána Bílka. **Nejstarší dochovaný měšťanský dům ve městě s číslem popisným 105** byl zřejmě roku **1722** postavený na místě požáru z dob kuruckých válek. Nyní slouží jako knihkupectví, průjezd domu jako galerie. Za domem se schovávají **památkově chráněná studna** a malé **dětské hřiště**. V horní části náměstí se můžete osvěžit u **kašny** a prohlédnout si **sochu sv. Jana Nepomuckého** z roku 1747. Středu náměstí kraluje **Stará radnice**, v níž sídlí **Městské muzeum Valašské Klobouky**. Najdete zde **expozici Pravěk jižního Valašska, Svět architekta Huberta Gessnera** a výstavní síň. V **modrotiskové poštovní dílně** si pomocí razítek s tradičními vzory můžete **vytvořit svou pohlednici** (tip pro děti!).

Před Starou radnicí stojí **kamenný pranýř** ze 16. století, jeden z nejstarších dochovaných pranýřů v republice.

Na rohu spodní části náměstí již zdálky uvidíte **Červený dům**, který byl v roce vzniku 1781 ve městě nevídanou stavbou. Dnes je druhou budovou muzea, najdete v něm **expozici historicky nejvýznamnějšího klobouckého řemesla: soukenictví**. V prvním patře pak domácnost z první republiky a z 50. let 20. století.

Podivné **korýtko**, které trčí z jedné stěny domu přímo do ulice, a tradiční červená barva fasády byly příčinou vzniku povídačky, že v domě bydlel kat a korýtkem prý vytékala krev popravených. Ve skutečnosti ale korýtko sloužilo k vylévání odpadu z kuchyně…

Na vzhled Valašských Klobouk měl obrovský vliv **velký požár**, který vypukl 29. července 1896 a srovnal se zemí téměř polovinu města. (Jednalo se o jeden z největších požárů na Moravě v 19. století.) Situace dala impuls k novému budování domů z kamenných materiálů. Dřevěné stavby tak z velké části města postupně zmizely.

O to více jsou ceněny **lidové stavby**, které požár přežily. Budete-li pokračovat od Červeného domu dolů, na Brumovské ulici objevíte několik **roubených domků** z konce 18. a začátku 19. století. V **dřevěnici č. p. 11 Kosenka** se nachází původní světnice s funkční pecí, v **Pivečkově dřevěnici č. p. 7** domácnost ševce. Pokud vás chytnou za srdce, neváhejte se vrátit nad náměstí do Komenského ulice č. p. 62, kde se nachází dřevěnice **U Pechanců**, která se chlubí řadou dochovaných kusů nábytku a vybavení.

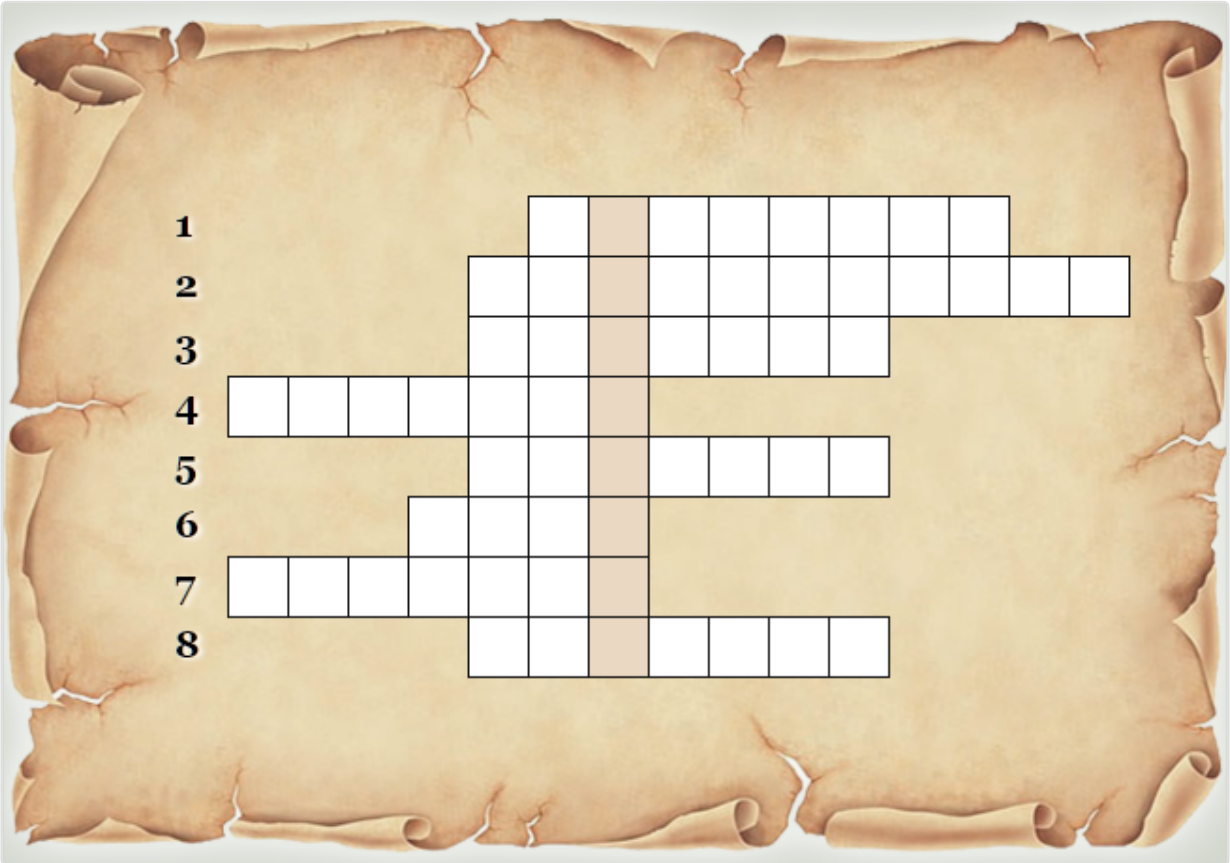
Dřevěnice **nejsou volně otevřené**. Interiéry můžete navštívit při akcích, zejména v čase proslulého Valašského mikulášského jarmeku, který se koná každou první prosincovou sobotu. V tu dobu zde ožívají tradiční řemesla, peče se chleba, ale můžete si vyzkoušet třeba i válení na peci. Otevírají se i na konci léta při Živých dřevěnicích. Pokud byste chtěli roubenky navštívit i **mimo akce**, lze se **domluvit** s pracovníky muzea nebo spolku Kosenka.

Přejeme vám šťastnou cestu domů a nezapomeňte se stavit v informačním centru pro dáreček, tipy k výletům či návštěvě místních restaurací a kaváren. Hezky poděkujte, protože právě díky milým lidem z centra máte tento výlet zdarma. My děkujeme také!:)

V textu byly mj. použity informace z webů: https://www.mistopisy.cz, https://www.vychodni-morava.cz, https://valasskeklobucko.cz, http://www.muzeum-valasskeklobouky.cz/. Velmi za ně děkujeme.

Otázky k tajence

1. **Jak se jmenuje místní prales?**
2. **Jak se jmenoval první český královský rod?**
3. **Jak se jmenují skály?**
4. **Jak se jmenuje brouk, který decimuje lesy?**
5. **Jak se jmenuje druhovým jménem?**
6. **Opište pátou číslovku z posledního řádku.**
7. **Jak se jmenuje dívka ze známé pohádky o třech oříšcích?**
8. **Jak se jmenuje kuchyňská nádoba, které hrdinové ve známé pohádce přikazují: „……, vař!“?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 11.11.2026 15:04